

VARHAISKASVATUSLAIN 540/2018 KELPOISUUKSIA JA HENKILÖSTÖRAKENNETTA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET

Varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus (26 § ja 75 §)

Varhaiskasvatuksen opettajana voivat jatkossa työskennellä kaikki ne lastentarhanopettajat, jotka tälläkin hetkellä ovat kelpoisia tehtävään. Eli sosionomi (AMK), sosiaalikasvattaja ja sosiaalialan ohjaaja, jolla on lastentarhanopettajan kelpoisuus, voi työskennellä opettajan tehtävässä lain voimaantulon 1.9.2018 jälkeen työuransa loppuun saakka.

Varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuuden saavat ne sosionomiopiskelijat, jotka ovat 1.9.2018 opiskelijoina ammattikorkeakoulussa ja suorittavat lastentarhanopettajan kelpoisuuden tuottamat varhaiskasvatuksen ja sosiaalipedagogiikan opinnot vähintään 60 opintopisteen laajuisina osana sosionomi (AMK) -tutkintoaan.

Lisäksi varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuuden saavat myös ne sosionomiopiskelijat, jotka 1.9.2018–31.8.2019 välisenä aikana hyväksytään opiskelemaan lastentarhanopettajakelpoisuuden tuottamaa sosionomitutkintoa, mikäli he valmistuvat 31.7.2023 mennessä.

Varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuus (27 § ja 75 §)

Varhaiskasvatuksen sosionomi on lakiesityksessä erityisesti sosionomeille säädetty uusi ammattinimike. Kelpoisuusvaatimuksena on sosionomi (AMK) -tutkinto, johon sisältyvät varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuneet vähintään 60 opintopisteen laajuiset opinnot tai jota on täydennetty kyseisillä opinnoilla.

Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävään kelpoisia ovat myös sosionomi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneet, jos tutkinto sisältää em. varhaiskasvatukseen suuntautuneet opinnot.

Sosionomi, jolla on AMK- tai YAMK-tutkinto, mutta jolla ei ole tutkinnossa varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuneita opintoja, voi suorittaa em. opinnot tutkintoa täydentämällä. Lisätietoa tutkinnon täydentämismahdollisuuksista saa ammattikorkeakouluista.

Sosionomin varhaiskasvatusopinnot eivät päteviä esiopetuksen tehtäviin.

Lakiesitys mahdollistaa siirtymäsäännöksen turvin myös sen, että kasvatustieteen kandidaatit ovat kelpoisia varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävään.

Säännöksen yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuvassa näkyisi etenkin sosionomitutkinnon tuottama moniammatillisen yhteistyön sekä varhaiskasvatuksen ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyön toteuttaminen, perheiden palveluohjaus sekä perheiden kasvatusyhteistyön ja yhteisöllisyyden vahvistaminen. Tehtäväkuvaus valmistellaan lain voimaan tulon jälkeen. Vielä ei ole linjauksia siitä, miten lapsiryhmässä tehtävät eroavat varhaiskasvatuksen sosionomien ja opettajien välillä.

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja (30 §, siirtymäsäännös 75 §)

Varhaiskasvatuksen erityisopettajilta edellytetään kelpoisuutta varhaiskasvatuksen opettajan tehtävään sekä sen lisäksi erityisopetuksen ammatillisiin tehtäviin valmiudet antavien opintojen suorittamista. Kelpoinen tehtävään on myös kasvatustieteiden maisterin tutkinnon erityispedagogiikka pääaineena suorittanut henkilö.

Siirtymäsäännös (75 §) turvaa kelpoisuuden säilymisen myös lain voimaantulon jälkeen aiemmin erityisopettajan tehtävään kelpoisille henkilöille. Eli sosionomi (AMK), jonka tutkintoon on sisällynyt vähintään 60 opintopisteen varhaiskasvatuksen ja sosiaalipedagogiikan opinnot ja joka on suorittanut erilliset erityislastentarhanopettajaopinnot (60 op), on edelleen kelpoinen varhaiskasvatuksen erityisopettajan tehtävään.

Päiväkodin johtajan kelpoisuus ennen 1.1.2030 (siirtymäsäännös 75 §)

Päiväkodin johtajakelpoisuuden säilyttäminen edellyttää, että henkilö on johtajan tehtävässä lain voimaantullessa 1.9.2018 tai on viisi vuotta tätä ennen toiminut jonkin aikaa ammatillisen tai hallinnollisen johtajan tehtävässä ja on tehtävään kelpoiseksi katsottu. Nämä henkilöt voivat jatkaa johtajan tehtävissä myös 1.1.2030 jälkeen työuransa loppuun saakka.

Siirtymäsäännös turvaa myös opettajakelpoisille sosionomeille (AMK ja ylempi AMK) sekä kasvatustieteen kandidaateille oikeuden tulla valituksi päiväkodin johtajaksi 1.9.2018 lukien. Kuitenkin jatkaakseen johtajan tehtävässä 1.1.2030 jälkeen heidän on suoritettava kasvatustieteen maisterin tutkinto ennen vuotta 2030.

Johtajiksi haluavien lain voimaantulon 1.9.2018 tai vuosi sen jälkeen opintonsa aloittavien sosionomien on aina suoritettava myös kasvatustieteen maisterin tutkinto, vaikka he ehtisivät saada kelpoisuuden opettajan tehtävään ennen 31.7.2023.

Päiväkodin johtaja (31 §) 1.1.2030 jälkeen

Uuden lain myötä poistuu hallinnollisen ja ammatillisen johtajan tehtävien erottaminen. Hallinnollisesta johtajasta voidaan päättää paikallisesti.

Päiväkodin toiminnasta vastaavan johtajan tehtävään kelpoisia ovat 1.1.2030 alkaen ne henkilöt, jotka ovat kelpoisia joko varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin tehtävään ja joilla on lisäksi vähintään kasvatustieteen maisterin tutkinto sekä riittävä johtamistaito.

Johtajana voi lain voimaantulosta vuoteen 2030 asti toimia henkilö, jolla on kelpoisuus varhaiskasvatuksen opettajan tehtäviin sekä riittävä johtamistaito. Lisäksi saman ajanjakson aikana johtajana voi toimia henkilö, jolla on kelpoisuus varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävään ja kasvatustieteen maisterin tutkinto sekä riittävä johtamistaito.

Sosionomit, joiden opintoihin ei ole sisällynyt tai jotka eivät ole täydentäneet opintojaan tutkinnon suorittamisen jälkeen 60 opintopisteen varhaiskasvatuksen ja sosiaalipedagogian opinnoilla, tarvitsevat kasvatustieteiden maisterin tutkinnon ennen vuotta 2030 voidakseen toimia johtotehtävissä.

Henkilöstörakenne (37§)

Päiväkodin henkilöstön rakenne muuttuu 1.1.2030. Päiväkodissa kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivista henkilöistä vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus ja heistä vähintään puolella

varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Muilla tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus. Henkilöstöstä tulee vähintään yhdellä kolmesta olla kandidaatin tutkinto, toisella joko kandidaatin tutkinto tai sosionomin tutkinto ja kolmannella vähintään lastenhoitajan kelpoisuus. Koska 25 § edellyttää riittävää eri kelpoisuusvaatimukset täyttävää henkilöstöä, varhaiskasvatuksen järjestäjän ja tuottajan on huolehdittava, että jokaisessa päiväkodissa on riittävä määrä varhaiskasvatuksen sosionomin koulutuksen saaneita.

Muuttuvaa henkilöstösäännöstä sovellettaessa on otettava huomioon se, mitä varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuuksista kokonaisuudessaan säädetään. Eli jatkossakin opettajakelpoinen sosionomi voi työskennellä itsenäisesti opettajan tehtävässä.

Tilapäinen poikkeaminen kelpoisuusvaatimuksista (33§)

Jos esimerkiksi varhaiskasvatuksen opettajan, sosionomin tai päiväkodin johtajan tehtävään ei saada kelpoisuusvaatimukset täyttävää henkilöä, on lain mukaan tehtävä mahdollista täyttää kerrallaan enintään vuoden ajaksi. Tehtävään otettavalla henkilöllä on suoritettujen opintojen perusteella oltava riittävät edellytykset ja tehtävän edellyttämä taito tehtävän hoitamiseen.

Vuoden määräajan jälkeen tehtävä on aina laitettava hakuun. Tällöin vailla kelpoisuutta tehtävää hoitanut henkilö voidaan valita uudelleen enintään vuoden määräajaksi vain, jos hakijoiden joukossa ei ole kelpoisuusvaatimukset täyttäviä henkilöitä.

Riittävän henkilöstömäärän turvaaminen (25 §)

Varhaiskasvatuspalvelun järjestäjän on huolehdittava siitä, että varhaiskasvatuksessa on riittävä määrä varhaiskasvatuksen opettaja- ja sosionomikelpoisia sekä lastenhoitajia.

Varhaiskasvatusyksiköiden tulisi muodostaa moniammatillisia työyhteisöjä, joissa työskentelee eri koulutustaustaisia kelpoisuusvaatimukset täyttäviä henkilöitä. Laissa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että jokaisessa päiväkodissa tulee olla riittävä määrä varhaiskasvatuksen sosionomin koulutuksen saaneita.

Laissa todetaan lisäksi, että varhaiskasvatuksessa järjestäjien tulee ennakoivasti ryhtyä rekrytoimaan palvelukseensa nykyistä enemmän sekä varhaiskasvatuksen opettajan että sosionomin kelpoisuuden täyttäviä henkilöitä.

Esiopetus

Esiopetusta antavan opettajan kelpoisuuksiin ei tule muutosta. Esiopettajan tehtävään kelpoiset säilyttävät kelpoisuutensa.